

Etter min mening er det liten tvil om at vi i dag befinner oss i et paradigmeskifte når det gjelder privat tannbehandling i Norge.

Tannlegekjedene og NTF

Svar fra Gunnar Helmich Pedersen

GUNNAR HELMICH PEDERSEN

Jeg takker Heming Olsen-Bergem og Terje Fredriksen for et omfattende svar på mitt innlegg om tannlegekjedene. Jeg er ikke i tvil om at dette spørsmålet engasjerer NTF sterkt, og det er bra, men jeg er mer usikker på om foreningens styre har evnet å sette klare mål og om styret har en strategi for å nå disse målene. For eksempel, hvordan samsvarer ønske om å begrense kjedenes makt ved å tillate de samme kjedene i å markedsføre seg gjennom medlemsbladet og på stands i møter arrangert av Tannlegeforeningen sentralt og lokalt?

Etter min mening er det liten tvil om at vi i dag befinner oss midt i et paradigmeskifte når det gjelder privat tannbehandling i Norge. I dette skiftet må NTF være en tydelig stemme. Det er denne tydelighet jeg savner hos NTF. Man kan for eksempel, som de skriver, alltid henstille tannlegen til å selge sin praksis til en yngre kollega, men alle vet at når en kjede betaler langt mer, så blir valget enkelt for de fleste: «money talks!». Det at kjeden tar dette igjen ved å gi yngre tannleger dårlige betingelser og pasientene dyrere behandling, ser ikke ut til å bekymre selgende tannlege vesentlig.

Videre heter det i svaret: «NTF ..skal arbeide for at tannleger eier tannlegepraksiser.» Men hvordan da? Når kjedene stadig vokser vil privatpraksis gradvis forsvinne, i alle fall i sentrale strøk. For eksempel vil en kjede, som stor kunde, kunne få store rabatter hos

depoter og utstyrslleverandører, noe som gir dem en stor konkurransefordel. I ytterste konsekvens vil denne fordelene føre til at en praksiseier må avvikle eller føle seg tvunget til å selge til en kjede.

Vi kan gjerne sammenligne dette med situasjonen i dagligvarehandelen. Her har de tre store 95 prosent av markedet, og de små butikkene forsvinner. De opptrer som et kartell og følger hverandres priser nøye. Taperne blir kundene som ikke har andre steder å gå. Så langt er det ennå ikke kommet i tannlegebransjen, men de tre store, Colosseum, Oris Dental og Odontia (sistnevnte for øvrig også eid 100 prosent av fond i Luxembourg) vokser med rekordfart.

NTF skal ivareta alle medlemmenes interesser, men i denne sammenheng spesielt privatpraktiserende tannleger og tannleger i kjedene. Samtidig har NTF selvfølgelig et stort samfunnsansvar i å bidra til å ivareta befolkningens tannhelse til fornuftige priser. Det er her jeg savner en klar og gjennomtenkt strategi for hvordan man skal nå begge disse målene.

Mitt forslag er følgende:

NTF må kjempe for at de unge tannlegene som blir tilsatt i en kjede også blir ansatt, slik at de kommer inn under arbeidsmiljølovens bestemmelser. Det betyr at NTFs juridiske avdeling må prøve ansettelsesforholdet for retten. Jeg regner med at NTF er kjent med den såkalte Stendisaken, gjerne omtalt som

Alerisdommen. Kort fortalt gikk den ut på at Stendi (senere oppkjøpt av Aleris) som drev omsorgsboliger for rus og psykiatri, ikke ansatte, men tilsatte medarbeidere som konsulenter, helt tilsvarende det tannlegekjedene gjør. I 2019 gikk 37 av de tilsatte til et massesøksmål mot arbeidsgiver med krav om fast ansettelse. Saken ble ført av LO, ved Fagforbundet. I Tingretten fikk saksøkerne bare delvis medhold. Fagforbundet anket saken til Borgarting lagmannsrett, og i 2021 falt dommen, som ga saksøkerne medhold på alle punkter. Aleris anket til Høyesterett, men saken ble her avvist, og dommen ble stående. Den medførte at Aleris måtte etterbetale 24,1 millioner kroner til saksøkerne og også betale 17,5 millioner i saksomkostninger, pluss et større etteroppgjør med Skatteetaten på grunn av ubetalt arbeidsgiveravgift.

Dette er betegnet som en av de viktigste dommene innenfor arbeidsrett i Norge, og vil kunne danne presedens for tilsvarende saker.

De to avgjørende kriterier for dommen var at de tilsatte:

- 1) hadde personlig arbeidsplikt (de kan ikke sette andre til å gjøre jobben for seg), og
- 2) var underlagt arbeidsgivers styringsrett.

Og her er et viktig poeng som kanskje de færreste er klar over: Partene kan ikke bli enige om at tannlegen skal arbeide som konsulent. Det er de underliggende realitetene i tilknytningsforholdet som bestemmer om man befinner seg innenfor eller utenfor lovens arbeidstakerbegrep. Her er altså Arbeidsmiljøloven ufravikelig, uavhengig av hva partene måtte ønske. Så om NTF ville prøve krav om ansettelse for tannlegene i kjedene for retten, er det en stor mulighet for at de ville vinne frem for svært mange av de tilsatte. For kjedene ville en slik dom kunne få uante økonomiske konsekvenser.

Men dette løser ikke problemet med stadig høyere kostnader for tannbehandling i befolkningen. Riktignok blir refusjonsordnin-

gene stadig bedre, men den voksne mann og kvinne må fortsatt stort sett betale hele regningen selv. Løsningen her må være at tannbehandling likestilles med alle andre former for sykebehandling i Norge, hvor det offentlige tar det meste av kostnadene. Man kan tenke seg en fasttannlegeordning etter modell av fastlegeordningen, men uten de rigorøse krav til dokumentasjon som er i ferd med å knekke hele ordningen. Eller en tilskuddsmodell som vi ser hos psykologer og fysioterapeuter. En tredje mulighet er å operere med et egenandelstak for all kurativ behandling.

Jeg er selvfølgelig klar over at det her er en lang vei å gå, og som vil stille store krav til NTFs engasjement, pågåenhet og argumentasjonsevne i møte med politikere og presse. Men jeg tror foreningen vil finne stor støtte i denne kampen, både blant medlemmene, mange politikere, deler av pressen, og hos befolkningen for øvrig.

Kirurgiklinikken
tann - kjeve - ansiktskirurgi

**Alt innen oral
og kjevekirurgi.
Implantatprotetikk**

Tannlege
Tormod Krüger
spesialist i oral kirurgi
og oral medisin

Lege & tannlege
Helge Risheim
spesialist i oral kirurgi,
maxillofacial kirurgi,
og plastikkirurgi

Tannlege
Frode Øye
spesialist i oral kirurgi
og oral medisin

Lege & tannlege
Fredrik Platou Lindal
spesialist i maxillofacial
kirurgi

Tannlege
Hanne Gran Ohrvik
spesialist i oral protetikk

Tannlege
**Margareth Kristensen
Ottersen**
spesialist i kjeve- og
ansiktsradiologi

**God
sommer!**

www.kirurgiklinikken.no Tlf 23 36 80 00, post@kirurgiklinikken.nhn.no Kirkeveien 131, 0361 Oslo